JAMUHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA
WILAYA YA LONGIDO

MTIHANI WA MWISHO WA MWAKA - KIDATO CHA KWANZA
HISTORIA YA TANZANIA NA MAADILI

Muda: Saa 2½ **Novemba 2025**

Maelekezo

1. Mtihani huu una sehemu kuu tatu '**A', 'B' na 'C'** na jumla ya maswali kumi.
2. **Jibu maswali yote katika sehemu zote**
3. Majibu yote yaandikwe kwenye nafasi zilizoachwa wazi
4. Vifaa vyote vya kielektroniki kama simu na vinginevyo, haviruhusiwi katika chumba cha mtihani.

Swali	Weka alama ya Tiki	Alama	Saini ya mtahini
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
TOTAL			

SEHEMU A (ALAMA 15)

1. Kutoka kipengele (i) – (x) chagua herufi ya jibu sahihi

(i) Jamii ndogo yenye uhusiano wa damu au ndoa hujulikana kama:
A. Ukoo
B. Kabila
C. Familia
D. Taifa

(ii) Muunganiko wa koo mbalimbali zenye uhusiano huunda:
A. Jamii
B. Kabila
C. Taifa
D. Ukoo

(iii) Ni kundi lipi la makabila linalounda asilimia takribani 75 ya Watanzania?
A. Wabantu
B. Wakushito
C. Wakichembe
D. Wanilo

(iv) Watu wa kwanza kuishi katika eneo la Tanzania kabla ya ujio wa Wabantu walikuwa:
A. Wakushito
B. Wanilo
C. Wakichembe
D. Wazaramo

(v) Jamii ya Wairaki na Wagorowa ni sehemu ya kundi lipi?
A. Wabantu
B. Wakushito
C. Wakichembe
D. Wanilo

(vi) Ol-aigúánani alikuwa kiongozi mkuu wa kisiasa wa jamii ya:
A. Wabantu
B. Wakushito
C. Wanilo
D. Wakichembe

(vii) Jamii ya Wapemba ilipata mchanganyiko mkubwa wa rangi kutokana na:
A. Kilimo cha karafuu
B. Mwingiliano na wageni na kuoana
C. Uvuvi wa bahari kuu
D. Utawala wa Kijerumani

(viii) Washirazi walitoka katika eneo la:
A. Ethiopia
B. Ghuba ya Uajemi

C. Yemen
D. Misri

(ix) Kabila la Wasandawe linahusiana na kundi la:
A. Wabantu
B. Wakushito
C. Wanilo
D. Wakichembe

(x) Ni kundi lipi la umri la vijana wa Kimasai linalojulikana kama Morani?
A. Miaka 10–17
B. Miaka 18–35
C. Miaka 36–45
D. Miaka 40 na kuendelea

Majibu:

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)

2. Katika kila sehemu, linganisha vipengee katika **Safu A** (maneno au dhana) na maelezo au maana katika **Safu B**. Jibu sahihi limeelezwa chini ya kila jedwali.

ORODHA A	**ORODHA B**
(i) Kilimo (Wabantu) (ii) Ufugaji (Wanilo) (iii) Uwindaji (Wakichembe) (iv) Mfumo wa kisiasa (Wanilo) (v) Jando na Unyago	A. Utawala wa kirika, na makundi kama morani, katika jamii kama Wamasai B. Mazao kama uwele na mtama, na kuhamahama kulingana na ardhi C. Kufuga ng'ombe na mbuzi, na kuhamahama kutafuta malisho D. Kukusanya matunda na kuwinda wanyama porini, bila makazi ya kudumu E. Elimu ya kijamii iliyotolewa kwa vijana ili kuwajengea maadili F. Biashara ya karafuu na viungo katika visiwa vya Zanzibar G. Utawala wa kiukoo uliosimamia mali za jamii H. Uvuvi kwa kutumia mitumbwi katika maeneo ya pwani.

MAJIBU

Orodha A	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)
Orodha B					

SEHEMU B (ALAMA 70)

3. (a). Orodhesha faida tatu za matambiko katika jamii

(i) ……

……..

(ii) ……

……..

(iii)……

……

(b). Taja sehemu mbili ambazo matambiko huweza kufanyika

(i) …….

(ii) ……

4. Uhusiano kati ya jamii za Kitanzania na zile za Ulaya ulupelekea athari mbalimbali kwa jamii za Kitanzania. Taja athari chanya tatu na athari hasi mbili.

Athari chanya.

(i) ……

……

(ii) ……

……

(iii)……

……

Athari hasi

(i) ……

……

(ii) ……

……

5. Kabla ya ukoloni jamii za asili za Kitanzania ziliendelea kiviwanda. Orodhesha viwanda vidogo vidogo vitano.

(i) …….....……

(ii) ….……

(iii)……

(iv)……..……

(v) ……..……

6. Bwana Seypalm amekuita nyumbani kwake kumsaidia kuwaelezea watoto wake kuhusu umuhimu wa urithi wa kihistoria kwa jamii hasa ya kitanzania. Kama mbobezi wa somo la Historia ya Tanzania na maadili, tumia hoja tano kuwaelezea

(i) ……

……

(ii) ……

……

(iii)……

……

(iv)……

……

(v) ……

……

7. Kwa ufupi eleza dhana zifuatazo:

(i) Urithi wa asili

……

……

(ii) Historia ya Tanzania

……

……

(iii) Urithi wa kihistoria

……

……

(iv) Historia

……

……

(v) Rushwa

……

……

8. Onesha uhusiano uliopo kati ya masomo yafuatayo na somo la Historia ya Tanzania na maadili

(i) Kiswahili na Kiingereza

……

……

……

(ii) Hisabati

……

……

(iii) Jiografia

……

……

(iv) Chakula na lishe

……

……

(v) Sanaa na michezo

……

……

……

9. Orodhesha mifumo mitano ya jamii iliyosaidia kujenga na kukuza maadili ya jamii za asili ya Kitanzania kabla ya ukoloni.

(i) ……

……

(ii) ……

……

(iii)……

……

(iv)……

……

(v)……

……

SEHEMU C (ALAMA 15)

10. Ukiwa kama mwanafunzi na mzalendo wa nchi yako, muelimishe Bwana Mbantu Asilia juu ya madhara ya rushwa kama haitapigwa vita katika jamii hasa Tanzania. Tumia hoja tano.

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……